

Che Guevara

Guerillakrig: en metod

1963

Cuba Socialista No. 25. (september 1963)

Översättning: Eva Björklund

[En annan översättning av denna artikel ingår i [Guerillakrig: Taktik och strategi](#)]

Gerillakrigsföring har under historiens lopp använts oräkneliga gånger, under skilda omständigheter och med olika mål. På senare tid har gerillakriget använts i flera folkliga befrielsekrig där folkets förtrupp valt den irreguljära väpnade kampens väg mot fiender med större stridspotential. Asien, Afrika och Amerika har varit skådeplatser för sådana aktioner för att erövra makten i kamp mot feodal, nykolonial eller kolonial utsugning. I Europa använde man sig av gerillakrig som komplement till de egna eller allierade reguljära arméer.

I Amerika har gerillakrigsföring tillgripits vid olika tillfällen. Som ganska näraliggande exempel kan César Augusto Sandinos erfarenheter tjäna, i kamp mot USA:s expeditionsstyrkor i provinsen Segovia i Nicaragua. Och nyligen det revolutionära kriget på Kuba. Sedan dess har gerillakrigets problem varit föremål för teoretiska diskussioner inom de framstegsvänliga partierna i Amerika. Möjligheten att utnyttja det — och önskvärldheten — är ämne för häftig polemik. Syftet med dessa anteckningar är att försöka återge våra idéer om gerillakriget och dess rätta användning.

Först och främst måste det göras klart att denna kampform är ett tillvägagångssätt — ett sätt att uppnå ett mål. Detta mål, som ingen revolutionär kan komma ifrån, är att erövra den politiska makten. När vi analyserar de särskilda förhållandena i de olika länderna i Amerika måste vi därför använda begreppet gerilla i begränsad form, som en kampmetod för att nå detta mål.

Nästan omedelbart inställer sig frågan: är gerillakriget det enda sättet att ta makten i hela Amerika? Eller kommer det att vara åtminstone det viktigaste sättet? Eller är det helt enkelt ännu ett sätt bland alla dem som används i kampen? Och slutligen kommer frågan: Är Kubas exempel tillämpligt på andra verkligheter i världsdelen? I polemiken brukar man kritisera dem som vill bedriva gerillakrig med argumentet att de glömmer bort masskampen, som om det handlade om två motsatta metoder. För vår del förkastar vi den tolkning som ligger till grund för denna uppfattning: Gerillakriget är ett folkkrig, det är en masskamp. Varje försök att genomföra denna typ av krig utan befolkningens stöd leder bara till oundviklig katastrof. Gerillan är folkets kämpande förtrupp, förlagd till en bestämd plats inom ett givet land, beväpnad och beredd att utföra en rad stridshandlingar för att nå det enda möjliga strategiska målet: maktövertagandet. Därvid stöds den av fattigbönder och arbetare inom stridsområdet och i hela det land det är fråga om. Utan dessa förutsättningar är gerillakriget ogenomförbart.

”Vi tror att den kubanska revolutionen har givit tre grundläggande bidrag till de amerikanska revolutionära rörelsernas arbetssätt genom att visa att:

1. De folkliga krafterna kan vinna ett krig mot den reguljära armén;
2. Man behöver inte alltid invänta alla förutsättningar för att göra revolution; upprorets kärna kan frambringa dem;
3. I det underutvecklade Amerika bör den väpnade kampens tyngdpunkt ligga på landsbygden.” (Se *”Gerillakrigets innebörd” i Guerillakrig: Taktik och strategi*)

Dessa bidrag till den revolutionära kampens utveckling i Amerika kan tillämpas på vilket land som helst i vår världsdelen där man tänker utveckla ett gerillakrig.

Andra Havannadeklarationen säger:

”I våra länder förenas en underutvecklad industris villkor med ett jordbruk av feodal karaktär. Därför är det landsbygdsbefolkningen som fortfarande lever under de mest fruktansvärda omständigheterna av förtryck och utsugning — hur hårda levnadsförhållandena för städernas arbetare än är. Bortsett från några undantag utgör den också det absoluta flertalet, i vissa latinamerikanska länder över sjuttio procent av befolkningen.

Om man bortser från jordägarna, som ofta lever i städerna, söker denna stora skara sin bärgning genom eländigt avlönat lantarbete på jordegendomarna eller brukar jorden under villkor som på intet sätt står medeltiden efter. Dessa omständigheter gör Latinamerikas fattiga landsbygdsbefolkning till en fruktansvärd revolutionär potential.

De utsugande klassernas makt vilar på arméer som är uppbyggda och utrustade för konventionellt krig. Men dessa arméer är helt vanmäktiga när de tvingas möta fattigböndernas irreguljära kamp i deras hemvana miljö. De förlorar tio man för varje revolutionär kämpe som faller. Demoraliseringen sprider sig snabbt då de måste möta en osynlig och oövervinnelig fiende som inte ger dem något tillfälle att visa upp sin akademiska taktik och sina krigsmannafasoner, som de gör stor affär av när de rycker fram för att slå ner arbetarna och studenterna i städerna.

De små stridsgruppernas inledande kamp växer ständigt med fler och fler som ansluter sig, massrörelsen börjar skjuta fart, den gamla ordningen bryts sönder bit för bit och då är stunden inne för arbetarklassen och städernas folkmassor att avgöra striden. Vad är det som redan i början av deras kamp kan göra dessa första kärngrupper oövervinneliga, oberoende av fiendens numerär, makt och resurser? Det är folkets stöd, och att de kan räkna med att detta stöd växer mer och mer.

Men fattigbönderna utgör en klass som på grund av den påtvingade låga bildningsnivån och den isoleringen de lever i behöver revolutionär och politisk ledning från arbetarklassen och de revolutionära intellektuella. Utan denna ledning skulle de inte på egen hand kunna ta upp kampen och vinna segern.

Under de nuvarande historiska betingelserna i Latinamerika kan den nationella borgarklassen inte leda den antifeodala och antiimperialistiska kampen. Erfarenheten visar att denna klass i våra nationer — även när dess intressen står i motsats till USA-imperialismens — varit oförmögen att stå upp mot imperialismen. Den är förlamad av fruktan för den sociala revolutionen och skrämmd av de högljudda kraven från de utsugna folkskarorna.”

Längre fram i Andra Havannadeklarationen, som fortsättning på dessa satser som utgör kärnan i Amerikas revolutionsförklaring, står det så här:

”De subjektiva villkoren i varje land, det vill säga medvetenhet, organisation och ledning, kan påskynda eller fördröja revolutionen, beroende på vilket utvecklingsstadium den nått. Men förr eller senare i varje historisk epok, när de objektiva villkoren mognat, förvärfvas medvetenheten, byggs organisationen upp, träder en ledning fram, och revolutionen tar sin början.

Det beror inte på revolutionärerna om den genomförs på fredliga vägar eller efter en smärtsam förlossning. Det beror på de reaktionära krafterna i det gamla samhället, som motsätter sig det nya samhällets födelse ur de motsättningar, som det gamla samhället bär inom sig. Revolutionen är i historien som den läkare som medverkar till att en ny människa kommer till världen. Läkaren gör inte i onödan våld på naturen men tillgriper varje gång utan tvekan de redskap som behövs för att påskynda förlossningen, denna förlossning som ger de förslavade och utplundrade massorna hopp om ett bättre liv.

I många länder i Latinamerika är revolutionen idag oundviklig. Det är ingen enskild vilja som bestämmer detta. Det bestäms av de förfärliga utsagningsförhållanden som människorna i Amerika lever under, av hur folkens revolutionära medvetenhet utvecklas, av imperialismens världskris och av den världsomfattande kamprörelsen bland de underkuvade folken.”

Vi kommer att utgå från dessa grundsatser när vi analyserar hela frågan om gerillakriget i Amerika. Vi sade att det är en kampmetod för att nå ett mål. Då är det intressant att först analysera målet och se om det här i Amerika går att åstadkomma ett maktövertagande på annat sätt än genom väpnad kamp.

Den fredliga kampen kan få framgång genom massrörelser och — i speciella krissituationer — tvinga regeringarna att ge vika. Då kan makten eventuellt tas över av folkliga krafter och proletariats diktatur kan upprättas. Teoretiskt är det korrekt. Men när vi analyserar förhistorien till det amerikanska sammanhanget så måste vi komma fram till följande slutsatser:

I denna världsdel finns i allmänhet objektiva villkor som driver massorna till våldshandlingar mot storgodsägarnas och borgarnas regeringar. I andra länder förekommer maktkriser och dessutom vissa subjektiva förutsättningar. Det är klart att det i länder, där alla villkor är för handen, skulle vara näst intill brottsligt att inte handla för att överta makten. I övriga länder, där detta inte gäller, finns mycket riktigt olika alternativ, och då måste den teoretiska diskussionen leda fram till beslut för varje enskilt land. Det enda historien ej tillåter är att de som analyserar och leder proletariats politik tar miste.

Ingen kan åberopa uppgiften att vara ett förtruppssparti som om det vore ett officiellt universitetsbetyg. Att vara ett förtruppssparti innebär att man i kampen om makten går i spetsen för arbetarklassen. Det innebär att man har förmågan att leda den dithän och att man dessutom kan visa den kortaste vägen. Detta är uppgiften för våra revolutionära partier, och analysen måste vara djupgående och uttömmande för att undvika misstag.

Idag ser man i Amerika ett ostadigt jämviktstillstånd mellan härskarklassens diktatur och trycket underifrån. Vi beskriver det som härskarklassens diktatur för att ange den reaktionära alliansen mellan respektive lands borgar-och storgodsägarklasser, med större eller mindre inslag av feodala strukturer. Dessa diktaturer arbetar inom vissa lagliga ramar som de själva dragit upp för att det oinskränkta klassherraväldet ska fungera bättre hela tiden. Men vi lever nu i ett skede där trycket underifrån är mycket starkt. Det bultar på den borgerliga laglighetens dörrar och denna laglighet måste kränkas av sina egna upphovsmän för att hålla tillbaka folkmassornas anstormning. Men de skamlösa överträdelserna, som strider mot varje tidigare införd lagstiftning — eller mot den lagstiftning som införts i efterhand för att sanktionera de rådande förhållandena — försätter de folkliga krafterna i ännu större spänningstillstånd. Därför försöker härskarklassens diktatur utnyttja gamla lagliga vägar för att ändra författningen och för att bättre kunna kväsa proletariatet utan öppna sammandrabbningar. Likväl är det här motsättningen blossar upp. Folk accepterar inte längre de gamla och än mindre diktaturens nya tvångsåtgärder och försöker bryta dem. Vi får aldrig glömma det borgerliga samhällets auktoritära och restriktiva klasskaraktär. Lenin talar om detta sålunda:

”Staten är en produkt och en yttring av klassmotsättningarnas oförsonlighet. Staten uppkommer på den plats, vid den tidpunkt och i den mån klassmotsättningarna objektivt sett inte kan försonas. Och omvänt: statens existens bevisar att klassmotsättningarna är oförsonliga.” (*Staten och revolutionen.*)

Det vill säga, vi får inte tillåta att ordet demokrati används i överslätande syfte för att beteckna de utsugande klassernas diktatur. Det förlorar då sitt innehållsliga djup och kommer istället att bara stå för vissa mer eller mindre betydande medborgerliga friheter. Att kämpa bara för att förverkliga en viss borgerlig laglighet utan att ställa den revolutionära maktfrågan innebär att kämpa för en återgång till en viss diktatorisk ordning som i förväg upprättats av de härskande samhällsklasserna; det innebär i varje fall att kämpa för att införa fotbojor med ett järnklot som är något lättare för fången.

I dessa konfliktsituationer bryter härskarklassen sina egna avtal, sitt eget sken av ”demokrati” och angriper folket även om den alltid försöker använda överbyggnadens metoder, som har skapats för att underlätta förtrycket. Man ställs i detta ögonblick åter inför frågan: Vad bör göras? Vi svarar: våldet är ej utsugarnas arvedel, även de utsugna kan använda det, och inte nog därmed, de måste använda det när stunden är inne. Marti sade: ”Den som framkallar krig i ett land där det kan undvikas är en brottsling, men det är även den som underlåter att framkalla ett oundvikligt krig.”

Lenin för sin del sade:

”Socialdemokratin har aldrig betraktat och betraktar inte kriget ur sentimental synpunkt. Den fördömer absolut kriget som ett grymt medel att lösa meningsskiljaktigheter människor emellan, men vet att kriget är oundvikligt så länge samhället är indelat i klasser, så länge människans utsugning av människan består. Och för att göra slut på denna utsugning kommer vi inte att kunna bortse från det krig som alltid och överallt inleds av samma utsugande, härskande och förtryckande klasser.”

Detta sade han år 1905, senare hävdade han i Den proletära revolutionens militära program:

”Den som erkänner klasskampen kan inte undgå att erkänna inbördeskrigen, som i varje klassamhälle utgör den naturliga och under vissa omständigheter oundvikliga fortsättningen, utvecklingen och skärpningen av klasskampen. Alla stora revolutioner bekräftar detta. Att förneka inbördeskrigen eller glömma bort dem vore detsamma som att förfalla till extrem opportunist och att avstå från den socialistiska revolutionen.”

Det vill säga, vi får inte frukta våldet, de nya samhällenas barnmorska. Men detta våld måste utlösas just i det ögonblick då folkets ledare har funnit de mest gynnsamma förhållandena.

Vilka är dessa? De subjektiva förhållandena bestäms av två faktorer som kompletterar varandra och som i sin tur fördjupas under kampens förlopp: medvetenheten om förändringens nödvändighet och övertygelsen om denna förändrings möjlighet. Tillsammans med de objektiva betingelserna, som i nästan hela Amerika är synnerligen gynnsamma för kampens utveckling, den fasta beslutsamheten att nå fram till målet och de nya styrkeförhållandena i världen, bestämmer de subjektiva betingelserna kampens form.

Hur avlägsna de socialistiska länderna än är så kommer deras positiva inflytande att alltid göra sig kännbart för de kämpande folken och deras lärorika föredöme kommer att ge styrka. Fidel Castro sade sistlidna 26 juli:

”Och revolutionärens plikt, framför allt i detta ögonblick, är att kunna uppfatta, kunna begripa de förändringar i styrkeförhållandena som ägt rum i världen och förstå att dessa förändringar underlättar folkens kamp. Revolutionärens plikt, de latinamerikanska revolutionärernas plikt, består inte i att hoppas på att förändringen i styrkeförhållandena kommer att förverkliga den sociala revolutionens underverk, utan i att nogsamta dra nytta av allt i denna förändring av styrkeförhållandena som gynnar den revolutionära rörelsen, och i att göra revolution!”

Det finns folk som säger: ”Låt oss erkänna det revolutionära kriget som ett lämpligt medel i vissa speciella fall för att vinna den politiska makten. Men varifrån får vi de stora ledarna, sådana som Fidel Castro, som leder oss till seger?” Liksom varje annan mänsklig varelse är också Fidel Castro en produkt av historien. De militära och politiska ledare som kommer att styra upprorskampen i Amerika — enade om möjligt i en enda person — kommer att lära sig krigets konst i själva krigets praktiska värv. Det finns inget ämbete eller yrke som man kan lära sig enbart med hjälp av läroböcker. I detta fall är kampen den store läromästaren.

Det är uppenbart att uppgiften inte kommer att bli lätt och inte heller utan att utsättas för allvarliga hot under sitt förlopp.

Under den väpnade kampens gång inträffar två för revolutionens framtid ytterst farliga skeden. Det första inträffar under det förberedande stadiet och det sätt det klaras av på ger ett mått på de folkliga krafternas kampvilja och målinriktning.

När den borgerliga staten angriper folkets ställningar måste de självklart svara med försvarsaktioner mot en fiende som i detta läge anfaller ur överläge. När väl de minimalt nödvändiga objektiva och subjektiva villkoren har utvecklats så måste försvaret vara väpnat. Men det måste genomföras så att de folkliga krafterna inte bara får ta emot fiendens slag. Det väpnade försvarets skådeplats får inte heller förvandlas blott till en tillflyktsort för de förföljda. Gerillan som vid ett givet tillfälle bara är folkets försvarsstyrka, bär inom sig förmågan till anfall mot fienden och denna förmåga måste ständigt utvecklas. Denna förmåga är det som med tiden kommer att bestämma gerillans roll som de folkliga krafternas katalysator. Det innebär att gerillakriget inte är ett passivt självförsvar, det är lika mycket anfall som försvar och från den stund det framstår som sådant har det som yttersta mål att erövra den politiska makten.

Detta ögonblick är viktigt. I de samhälleliga processerna kan skillnaden mellan våld och ickevåld inte mätas genom skottväxlingens omfattning; den svarar mot konkreta och växlande situationer. Och man måste kunna uppfatta det ögonblick, då de folkliga krafterna, medvetna om sin relativa svaghet men samtidigt om sin strategiska styrka, måste tvinga fienden att ta de steg som är nödvändiga för att situationen inte ska börja vändas bakåt. Man måste rubba jämvikten mellan den härskande klassens diktatur och det folkliga trycket underifrån.

Diktaturen försöker ständigt att försvara sin ställning utan öppet bruk av våld. Tvingas den att visa sig utan förklädnad, det vill säga i sin sanna gestalt som de reaktionära klassernas våldsdiktatur, bidrar detta till att den avslöjas. Det tillspetsar kampen till den punkt då ingen

återvändo ges. Hur inledningen av en omfattande väpnad aktion säkerställs beror på hur de folkliga krafterna fyller sin uppgift att tvinga diktaturen att reagera, att antingen undvika kampen eller gå till angrepp.

Huruvida det andra riskabla skedet kan klaras av beror på hur stor förmåga de folkliga krafterna har att ständigt utvecklas. Marx rekommenderade alltid att proletariatet, när det en gång har inlett den revolutionära processen, måste anfalla om och om igen. En revolution som inte ständigt fördjupas är en revolution på tillbakagång. De kämpande mattas av och börjar förlora tron på saken, och då kan någon av de manövrer lyckas som borgarklassen vant oss vid. Det kan vara val som flyttar över makten till någon annan herre med sammetsmjukare röst och mera änglalikt anlete än den tjänstgörande diktatorn, eller en kupp iscensatt av reaktionärerna, i allmänhet ledda av armén, och med direkt eller indirekt stöd hos de framstegsvänliga krafterna. Det finns andra tillvägagångssätt men det är inte vår avsikt att analysera taktiska finter.

Vi fäster framför allt uppmärksamheten på den ovan antydda möjligheten av militärkupp. Vad kan militärerna ge den verkliga demokratin? Vilken lojalitet kan man begära av dem som endast är redskap för de reaktionära klassernas och de imperialistiska monopolens maktutövning. Det är en kast som bara eftersträvar att behålla sina privilegier eftersom dess sociala värde bestäms av den mängd vapen den förfogar över.

När militärerna i situationer som är besvärliga för förtryckarna konspirerar och störtar en diktator som i verkligheten redan är besegrad, så måste man anta att de gör det därför att denne inte längre är i stånd att slå vakt om deras klassprivilegier utan att ta till yttersta våldsmedel — vilket under de rådande omständigheterna inte brukar passa härskarklassens intressen.

Detta innebär ingalunda att man ska förkasta utnyttjandet av militärer som individuella kämpar om de är skilda från den miljö de verkat i och i själva verket vänder sig emot. Och de skall användas inom ramen för den revolutionära ledningen dit de hör just som kämpar och inte som representanter för en kast.

Det är redan länge sedan Engels i förordet till tredje upplagan av *Inbördeskriget i Frankrike* sade:

”Efter varje revolution var arbetarna beväpnade. För borgarna som stod vid statsrodret, var avvapningen av arbetarna därför den främsta bjudande plikten. Därför upptar de efter varje av arbetarna vunnen revolution en ny strid, som slutar med arbetarnas nederlag ...” (citerat efter Lenin, *Staten och revolutionen*).

Detta spel av ständiga strider där man uppnår en formell förändring av något slag och sedan strategiskt drar sig tillbaka har upprepats i decennier i den kapitalistiska världen. Ännu värre är det att det ständiga bedrägeriet gentemot proletariatet i detta avseende har upprepats sedan mer än ett århundrade.

Det är också förenat med risk när de progressiva partiernas ledare — ledda av en önskan att under en tid slå vakt om mera gynnsamma villkor för den revolutionära aktionen genom att utnyttja vissa aspekter av den borgerliga lagligheten — blandar samman begreppen. Det sker inte sällan under handlingens gång och de glömmer då det slutgiltiga strategiska målet: maktövertagandet.

Dessa två svåra skeden i revolutionen som vi kortfattat analyserat undviks när de ledande marxist-leninistiska partierna är i stånd att klart se situationens innebörd och att maximalt mobilisera folket genom att leda dem på den rätta vägen till en lösning av de grundläggande motsättningarna. Under vår framställning har vi antagit att idén om väpnad kamp — och även gerillakriget som kampmetod — till sist accepteras. Varför utgår vi ifrån att gerillakriget

under nuvarande omständigheter i Amerika är den riktiga vägen? Det finns enligt vår uppfattning grundläggande argument för att gerillaverksamhet i Amerika är nödvändig som centralt nav i kampen.

För det första: Om vi säger att det är sant att fienden kommer att kämpa för att hålla sig kvar vid makten, måste vi fundera över förtryckararméns förintande. För att krossa den måste vi mot den sätta upp en folkarmé. Denna föds inte spontant, den måste beväpnas ur fiendens vapenförråd. Det kan inte ske utan en hård och mycket utdragen kamp där de folkliga krafterna och deras ledare skulle vara utsatta för överlägsna styrkors ständiga anfall, utan tillräckliga försvars- och manövermöjligheter.

En gerillakärna förlagd till områden som är gynnsamma för kampen kan däremot garantera den revolutionära ledningens säkerhet och fortbestånd. Styrkorna i städerna, ledda från folkarméns högkvarter, kan utföra aktioner av ovärderlig betydelse. Men om dessa grupper skulle krossas skulle det inte ta död på revolutionens själ eller ledning. Från sin befästa ställning på landsbygden skulle den fortsätta att vara katalysator för folkmassornas revolutionära anda och att organisera nya krafter för kommande strider.

Dessutom kan man i detta område börja bygga upp den framtida statsapparaten som på ett effektivt sätt måste leda de förtryckta klasserna under hela övergångsperioden. Ju längre kampen blir desto större och svårare blir de administrativa problemen. Genom att lösa dessa problem skapas kärntrupperna för den invecklade uppgiften att på ett senare stadium befästa makten och utveckla ekonomin.

För det andra: De latinamerikanska fattigböndernas allmänna situation och den allt mer explosiva karaktären av deras kamp mot de feodala strukturerna inom ett samhällsskick där inhemska och utländska utsugare slutit förbund.

Vi återgår till Andra Havannadeklarationen:

”Folken i Amerika befriade sig från den spanska kolonialismen i början av förra århundradet, men de gjorde sig inte fria från utsugningen. De feodala storgodsägarna övertog makten från de spanska guvernörerna, indianerna levde vidare i plågsam träldom, den latinamerikanska människan fortsatte att vara slav i en eller annan form och folkens minsta lilla förhoppning kvävdes under härsarklassernas makt och det utländska kapitalets ok. Detta har varit sanningen för hela Amerika med en eller annan nyansskillnad, med en eller annan variant. Idag lever Latinamerika under en mycket våldsammare, mycket mäktigare och mera oförsonlig imperialism än den spanska kolonialismen.

Och hur reagerar USA-imperialismen inför den latinamerikanska revolutionens objektiva och historiskt oundvikliga realitet? Den förbereder ett kolonialkrig mot Latinamerikas folk. Den bygger upp en våldsapparat, hittar på politiska förevändningar och försöker genom halvlagliga överenskommelser med de inhemska reaktionära härsarklasserna kväsa de latinamerikanska folkens kamp i blod och eld.”

Denna objektiva situation visar oss den styrka som slumrar oanvänd hos våra fattigbönder och nödvändigheten att väcka den för Amerikas frigörelse. För det tredje: Kampens kontinentala karaktär. Kan man tänka sig denna nya etapp i Amerikas befrielse som en sammandrabbning mellan två lokala styrkor som kämpar om makten i ett givet område? Svårigen. Kampen kommer att vara på liv och död mellan alla folkliga krafter och alla förtryckets krafter. Detta förutsägs även av de ovan citerade avsnitten.

Jänkarna kommer att ingripa av intressegemenskap och därför att kampen i Amerika är avgörande. I själva verket ingriper de redan genom att träna förtryckararméerna och genom att organisera en kontinental krigsapparat. Men framdeles kommer de att göra så med hela sin energi. De kommer att slå mot de folkliga krafterna med alla de förstörelsevapen de förfogar

över. De kommer inte att låta den revolutionära makten befästas, och om en sådan rörelse ändå skulle lyckas så kommer de att gå till anfall igen, de vägrar att erkänna den, de kommer att försöka splittra de revolutionära krafterna, de kommer att nästla in sabotörer av alla slag, de kommer att skapa gränsproblem, de kommer att hetsa andra reaktionära stater mot den nya statsmakten, de kommer att försöka kväva den ekonomiskt — med ett ord: förintä den.

Med detta amerikanska perspektiv blir det svårt att tro att segern skulle kunna vinnas i ett isolerat land. De förtryckande krafternas enhet måste bemötas med de folkliga krafternas enhet. I alla de länder där förtrycket blir outhärdligt måste upprorsfanan höjas och den kommer med historisk nödvändighet att bära hela världsdelens färg. Anderna är kallade att bli Amerikas Sierra Maestra, såsom Fidel sagt, och alla de väldiga områden som denna världsdel innehåller är kallade att bli skådeplatser för kampen på liv och död mot imperialismen.

Vi kan inte säga när kampen kommer att få denna kontinentala karaktär, ej heller hur länge kampen kommer att vara. Men vi kan förutsäga att den kommer att börja och att den kommer att segra, för den är resultatet av oundvikliga historiska, ekonomiska och politiska omständigheter och dess inriktning kan inte ändras. Att inleda den när villkoren finns för handen, oberoende av situationen i andra länder, är uppgiften för revolutionärerna i varje land.

Kampens utveckling kommer att bestämma den allmänna strategin. Förutsägelsen om dess kontinentala natur är ett resultat av analysen av styrkorna på båda sidor, men detta utesluter på intet vis dess oberoende utbrott. På samma sätt som den kamp som påbörjats på ett ställe i ett land syftar till att föras vidare över hela landet, bidrar det revolutionära krigets inledning till att framkalla nya förhållanden i de kringliggande länderna.

Revolutionernas utveckling har normalt skett i omvänt proportionella vågor; mot den revolutionära vågen svarar den kontrarevolutionära ebban, och vice versa finns i skeden av revolutionär nedgång en kontrarevolutionär uppgång. Vid dessa tillfällen blir situationen svår för de folkliga krafterna och de måste tillgripa bästa möjliga försvarsmedel för att minimera lidandet. Fienden är ytterst stark och finns i hela världsdelens. Därför får man inte fatta beslut grundade på den lokala borgarklassens relativa svaghet, även om de har begränsad räckvidd. Än mindre skulle man kunna tänka sig en eventuell allians mellan dessa härskarklasser och det väpnade folket. Den kubanska revolutionen har ringt i varningsklockan. Krafternas polarisering kommer att bli fullständig: utsugarna på ena sidan och de utsugna på den andra; småborgarskapet kommer att luta åt ena eller andra hållet beroende på sina intressen och på den politiska skicklighet revolutionärerna behandlar dem med. Bara i undantagsfall kommer de att stå neutrala. Så kommer det revolutionära kriget att bli.

Låt oss fundera över hur en gerillakärna skulle kunna byggas upp.

Ganska små kärngrupper väljer gynnsamma platser för gerillakriget, om det nu är för att starta ett motanfall eller för att rida ut stormen. Och där börjar den sin verksamhet. Följande måste slås fast: i första stund är gerillans relativa svaghet sådan att den bara kan ägna sig åt att trygga sitt område, lära känna miljön, upprätta förbindelser med befolkningen och befästa de platser som kanske kommer att förvandlas till baser.

Det finns tre villkor för att en gerilla som börjar utvecklas under dessa förutsättningar ska kunna klara sig: ständig rörlighet, ständig vaksamhet, ständig misstänksamhet. Utan en riktig tillämpning av dessa tre punkter i den militära taktiken kommer gerillan knappast att överleva. Man måste komma ihåg att gerillakämpens hjältemod under detta skede består i att uppfatta det uppsatta målets stora betydelse och i de oerhörda uppoffringar som måste göras för att nå målet.

Dessa uppoffringar kommer inte att bestå av dagliga strider, i kamp ansikte mot ansikte med fienden. De kommer att få mer obestämda former som är svårare att utstå kroppsligen och

andligen. De kommer kanske att bestraffas hårt av fiendens trupper, ibland splittras i smågrupper, tillfångatas och torteras. I de valda stridsområdena kommer de att jagas som djur, och ständigt känna oro att ha fienden strax inpå sig. Misstron mot allt och alla är ständigt närvarande eftersom de uppskrämda bönderna i vissa fall kommer att utlämna dem, för att genom förevändningens avlägsnande kunna bli kvitt förtryckets trupper. Gerillan känner inget annat alternativ än död eller seger, vid en tidpunkt då tanken på döden är tusenfalt närvarande och segern är den myt som endast revolutionären förmår drömma om.

Detta är gerillakrigets hjältemod. Därför sägs det att marschera är en kampform, att undvika en sammandrabbning i ett visst läge bara är en av kampens former. I ett läge där fienden är allmänt överlägsen består målsättningen i att finna en taktik för att uppnå relativ överlägsenhet i ett utvalt område genom att antingen koncentrera större truppstyrkor än fienden, eller genom att skaffa sig fördelar i terrängen — och på så sätt kasta om styrkeförhållandena. Under dessa omständigheter är den taktiska segern säkrad; om en relativ överlägsenhet inte uppnåtts är det bäst att inte handla. Man får inte gå till en strid, som ej leder till seger, så länge man inte själv kan välja hur och när.

Inom ramen för den omfattande politisk-militära verksamheten, som den ingår i, växer och befästs gerillan. Det kommer att bildas stödjepunkter, oundgängliga för att gerillaarmén skall kunna växa sig stark. Dessa stödjepunkter är sådana att fiendearmén kan tränga in bara till priset av svåra förluster. De är revolutionens befästa ställning, gerillans tillflyktsort och utgångspunkt för allt längre och djärvare utbrytningar.

Denna nivå uppnår man när man har övervunnit alla svårigheter av såväl taktisk som politisk natur. Gerillakämparna får aldrig glömma sin uppgift att vara folkets förtrupp, den uppgift de förkroppsligar, och därför måste de skapa nödvändiga politiska förutsättningar för att befästa den revolutionära makten som grundar sig på ett helgjutet stöd från folket. Fattigböndernas stora krav måste tillfredsställas i den mån och på det sätt omständigheterna medger. På detta sätt förvandlas hela befolkningen till en kompakt och beslutsam enhet.

Om den militära situationen kan vara svår under den första tiden så är den politiska inte mindre besvärlig. Och om ett enda militärt misstag kan omintetgöra gerillan, så kan ett politiskt misstag hejda dess utveckling under lång tid. Kampen är politisk-militär, så måste den föras och så måste den följaktligen också uppfattas.

Under sin tillväxtperiod kommer gerillan till en punkt där dess aktionsförmåga täcker ett bestämt område där hela manskapet inte behövs. Det finns alltså en alltför stor koncentration inom området. Här uppstår bikupeeffekten, dvs. en av ledarna, en framstående gerillakämpe, växlar över till ett annat område där han upprepar gerillakrigets olika faser medan han förblir under högkvarterets befäl.

Det måste påpekas att segern inte kan nås utan en folkarmé. Gerillastyrkorna kan öka till en viss storlek. De folkliga krafterna i städer och andra områden där fienden har inflytande, kan orsaka honom förluster men reaktionens militära slagstyrka skulle fortfarande vara intakt. Man måste alltid hålla i minnet att det slutliga resultatet måste vara att motståndaren tillintetgörs. Därför måste alla nya områden som befrias, samt områdena för penetrering bakom fiendens linjer, samt de styrkor som opererar i de viktigare städerna, vara underordnade högkvarteret. Man kan inte kräva samma slutna hierarkiska uppbyggnad som utmärker en reguljär armé men väl en strategisk orderstruktur.

Med viss frihet för egna operationer måste gerillastyrkorna utföra alla högkvarterets strategiska order. Högkvarteret finns i något av områdena, det säkraste, det starkaste, där det förbereder villkoren för att alla styrkorna ska kunna förenas vid en given tidpunkt.

Gerillakriget eller befrielsekriget kommer i allmänhet att ha tre faser: först den strategiska defensiven då fienden irriteras av den lilla styrkan som slår till och drar sig undan; den drar sig inte undan för att bygga upp ett passivt försvar inom ett litet område utan dess försvar består i de begränsade anfall den kan utföra. Därefter når man ett jämviktsläge där fiendens och gerillans aktionsmöjligheter stabiliseras. Slutligen avgörandet, då förtryckarkåren överflyglas och de stora städerna erövrar, de stora, avgörande drabbningarna, motståndarens fullständiga krossande. Efter att ha nått det jämviktsläge där båda sidor respekterar varandra får gerillakriget under sin utveckling nya utmärkande drag. Man börjar satsa på större operationer, stora kolonner som anfaller styrkepunkter, rörlig krigföring med truppförflyttningar och anfallsmetoder med större verkan. Men på grund av den motståndskraft och förmåga till motanfall som fienden ännu besitter, ersätter detta manöverkrig inte gerillan. Det är bara en av dess handlingsformer; en växande omfattning av gerillastyrkorna tills de slutligen framstår som en folkarmé med armékårer. Även vid denna tidpunkt uppträder gerillan i sin ”rena” form — som huvudtruppernas förpost kommer den att förstöra kommunikationer, sabotera fiendens hela försvarsapparat.

Vi hade förutsagt att kriget skulle komma att omfatta hela världsdelen. Detta innebär också att det kommer att bli utdraget; det kommer att finnas många fronter, kosta mycket blod, oräkneliga liv, och allt detta under lång tid. Men de polariseringsfenomen som inträffar i Amerika, den tydliga uppdelningen mellan utsugare och utsugna som kommer att finnas i de framtida revolutionskrigen innebär dessutom att när folkets väpnade förtrupp tar makten har de också gjort sig kvitt de imperialistiska och inhemska utsugarna. Den socialistiska revolutionens första etapp kommer att ha avslutats. Folken kommer att kunna läka sina sår och påbörja den socialistiska uppbyggnaden.

Kan det finnas andra, mindre dyrköpta utvägar? Det är länge sedan den sista uppdelningen av världen ägde rum, då lejonparten av vår världsdel tillföll USA. Idag formerar sig imperialisterna i den gamla världen igen och den europeiska gemensamma marknaden skrämmas till och med nordamerikanerna. Allt detta skulle kunna inbilla oss att det finns en möjlighet att som åskådare bevittna kampen mellan imperialisterna för att sedan vinna framgångar, eventuellt i förbund med de starkaste nationella borgarklasserna. Bortsett från att passiv politik aldrig ger goda resultat i klasskampen och att förbund med borgarklassen — hur revolutionär den än verkar i ett givet ögonblick — endast har övergångskaraktär, så finns det tidsskäl för att välja ett annat alternativ. Skärpningen av den grundläggande motsättningen tycks ske så snabbt i Amerika att den besvärar den ”normala” utvecklingen av motsättningarna i det imperialistiska lägret i tävlingen om marknaderna.

De nationella borgarklasserna har i sitt stora flertal ingått förbund med den nordamerikanska imperialismen och de bör i varje land gå samma öde till mötes som denna. Även i de fall där det kan komma till stånd pakter och upphävande av motsättningarna mellan den nationella borgarklassen och andra imperialistiska grupperingar mot den nordamerikanska, så sker detta inom ramen för en grundläggande kamp som nödvändigtvis under loppet av sin utveckling kommer att omfatta alla utsugare och alla utsugna. Polariseringen av klassmotståndarnas antagonistiska krafter sker hittills snabbare än utvecklingen av motsättningarna mellan utsugna om bytets delning.

Det finns bara två sidor: alternativen blir klarare för varje individ och för varje särskilt befolkningsskikt.

Framstegsalliansen är ett försök att hejda vad som ej kan hejdas.

Men om Europas gemensamma marknad eller någon annan imperialistisk gruppering skulle få snabbare framgång på de amerikanska marknaderna än utvecklingen av den grundläggande motsättningen, så återstår bara att slå in de folkliga krafterna som en kil i den bräsch som

öppnats och låta dem leda hela kampen. Samtidigt utnyttjar man de nya inkräktarna i klar medvetenhet om deras egentliga avsikter.

Man utlämnar inte åt klassfienden någon ställning, något vapen, någon hemlighet utan att riskera att förlora allt.

I själva verket har den amerikanska kampens utbrott ägt rum.

Kommer orkanens centrum att finnas i Venezuela, Guatemala, Colombia, Peru, Ecuador ... ? Kan dagens skärmytslingar bara vara orosyttringar som ej bär frukt? Det är oviktigt vilka omedelbara resultat dagens strider kommer att få. Det är oviktigt för det slutgiltiga resultatet om en eller annan rörelse temporärt betvingas. Det avgörande är det beslut att kämpa som mognar för var dag; medvetenheten om den revolutionära omvandlingens nödvändighet, vissheten om dess möjlighet.

Detta är en förutsägelse. Vi uttalar den med övertygelsen att historien kommer att ge oss rätt. Analysen av de objektiva och subjektiva faktorerna i Amerika och av den imperialistiska världen bevisar riktigheten i dessa påståenden som grundats på Andra Havannadeklarationen.

Lästips – mer om guerillan i Latinamerika

Che Guevara:

Guerillakrig: Taktik och strategi (1960) XXX

[Minnen från det revolutionära kriget på Kuba](#) (1963)

[Dagbok från Bolivia](#) (1967)

Övrigt:

Regis Debray, [Revolution i revolutionen](#) (1967)

[Den revolutionära vägen för Latinamerika](#) (1971)

James Petras, [Gerillarörelser i Latinamerika](#) (1972)

Hugo Blanco m fl, [Argentina och Bolivia - ett bokslut](#) (1972)

Henri Weber, [Den sandinistiska revolutionen](#) (1983)